

העוונות הם חקוקים על העצמות, אבל מ"מ העצמות קיימים, כמ"ש בביאור לרע"מ הנ"ל, ובגלות כתיב איכה ג' ד' שבר עצמותי, פרש רשת לרגלי, היא הקליפה, לרגלי גויה, שמחמת רשת זו לא תוכל לעלות. (עמ"ש במ"א בפ"י והארץ הדום רגלי אם תשיב * משבת רגליך, שלהיות עליות הרגלים היא ע"י מצות ותורה שבע"פ שהן בחי' שרפרף ומגבוי' נשי' הנק' רגל בנים אתם ברא כרעא דאבוה, משא"כ להיפך מחמת עוונות כתיב עון עקבי יסבני נחש כרוך על עקבו), ואי לזאת השיבני אחר, כי בעוד רגלי' יורדות, א"א לה לעלות הרמתה להתייחד כו', נתנני שוממה, ע"ד שממית בידים תתפש כו', ולא נתמלאה צור כו', וממילא כל היום בחי' יסוד ז"א הנק' כל היא דהה, כי הצדיק אבד, כי ברכות לראש צדיק מחמת שמשפיע למטה למל'.
 ————— ● —————

איכה ישבה. בסנהדרין דף ק"ד ע"א מפני מה לקו ישראל באיכה מפני שעברו על שלשים ושש כריתות שבתורה. ענין כריתות (בד"ה ביום השמע"צ שמאלו תחת לראשי) נכרתה הנפש משרשה כו', וע"ז אמר כי אבי ואמי עזבוני כו', ע"ש. ההנה גם כל הל"ת פוגמים ביה שבתפש רק כעת שנכרת משרשו כו', ולכן ע"ז גרמו ח"ו למעלה שנתרחקה ה' תתאה ונפרדה למטה, כמ"ש ובפשעכם שולחה אככם. וענין שלשים ושש כריתות יש להעיר ענין ל"ו כריתות מענין הוא עשנו ולא אנחנו הכתיב באל"ף והקרי בוא"ו, וכן ע"פ בכל צרתם לו צר וע"פ ולו נתכנו עלילות. וע' זהר ס"פ וירא דק"ב ע"ב שע"י לו בוא"ו מתחברים לבחי' הכתר שהוא לא באל"ף, וא"כ ע"י הפגם בבחי' זו מפריד בין לו בוא"ו שהוא ז"א לבחי' לא באל"ף שהוא ע"ק, אלא שהפגם רק באחיזת נשמתו, וכמ"ש בזהר וארא דכ"ו ע"ב ע"פ שחת לו לא בניו מומם. או י"ל ע"י הפגם בבחי' לו מסתלק הוא"ו לבחי' אל"ף ונמשך מזה אוי, כמ"ש בוז"ג פ' אחרי דף ע"ד סע"ב ודע"ה ע"א. ועמ"ש בפ' שלח ע"פ כי דבר ה' בזה הכרת תכרת כו', ומבואר שם בד"ה ביום השמע"צ לענין חייבי כריתות דמ"מ אף שאבי ואמי עזבוני, מ"מ וה' יאספני, וכמ"ש בד"ה שובה ישראל עד שהוא אור א"ס ביה עצמו שלמעלה מהח"ב הנק' אר"א, כמ"כ בציון נאמר השיבנו כו' חדש ימינו כקדם *.

בעמה"מ שעד ט"ז פל"ג קמ"ב ד' דוד המדבר שאמרו בשנאת ה' אותנו כו' גרמו לט"ב שנאמר איכה ישבה בדד העיר ר"ת איבה, וענין איכה זו שנאמרה בר"ת י"ל שגרמו ג"כ שבשנאת חנם שהי' בבית שני נחרב בהמ"ק כו', ע"י ואהבת לרעך כמוך גורם כמ"כ למעלה שנשי' נק' אחים

במ"א בפ"י והארץ . . . אם תשיב : ראה לקרית לבי פרשיות ד"ה השמים כסאי.
 ימינו כקדם : כנראה מדייק חיבת כקדם. ראה לעיל ע"פ זכרה ירושלים, ולקמן רד"ה וזכור הוי'. לקרית דברים יח, ד. נא ג. שם שה"ש יח, ד.

וריעים למקום, ועי"ז על כל פשעים תכסה אהבה, אכן ע"י שנאת חנם נאמר ה' כ' כאויב. ומ"מ ארו"ל אויב אין כתיב כאן אלא כאויב. וברבות פ' שלח ע"פ ותשא כל העדה ויתנו את קולם זש"ה נתנה עלי בקולה ע"כ שנאתיה כו', ירמי' י"ב. יעו"ש ס"פ שלח הקב"ה אומר אהבתי אתכם והם אומרים כו'.

בזח"ב תרומה קמ"ג ב' בזמנא דהאי ימינא אתהדרא לאחורא. היינו שהחסדים נסתלקו בבחי' העלם, עיין מק"מ כד"א השיב אחור ימינו, כדין כוס של ברכה אתיהיב ב"שמאלא כו', כדין איכה אי כה, וזהו היפך ממ"ש כה תברכו, וחסידך יברוכה, ואמרתם כה לחי, שעיי"ז ואתה שלום וביתך שלום כו', משא"כ מבחי' שמאלו נמשכים הדינין ח"ו. והנה ענין כה תברכו בכמה תנאים בלה"ק בעמידה הכל כרי שימושך הברכה מבחי' ורב חסד רק בסטרא דקדושה. עיין בסידור ע"פ וחסידך יברוכה יברכו כה. גם כה מבחי' קו המדה להיות כן דוקא שזהו כשר וזהו פסול, וע"ד כל הנביאים נתגבאו בכה. וגם כ"ה אתון דיחודא דשמע ישראל, וכ"ז ע"י הימין, משא"כ מבחי' שמאל דוחה שמוזה נמשך שממית בידים תתפש עיי"ז אי כה כו', בענין פי' אי עיין במ"כ ריש איכה שהוא כמו אוי ויש להעיר ממ"ש בזח"ג פ' אחרי דע"ד סע"ב גבי אוי, אלא דהכא חסר הוי"ו, מ"מ הענין שבחי' היר"ד שהוא המשפיע למדת מל' הנק' כה, נסתלק ועלה למעלה לבחי' אריך, וכדפי' בזהר פ' בשלח דנ"ה סע"ב בענין ואנגיד לי' לקבלי' כו' ובפי' הרמ"ז שם. גם י"ל פי' אי כה בקדושה עשר ולא אחד עשר, והיינו שבחי' עתיק אינו מן המנין ע"ס כי הוא חד ולא בחושבן, משא"כ לעו"ז הם * י"א כתרין, כמ"ש בפע"ח גבי לבונה דקטורת, והנה בעת החורבן ע"כ נסתלקו הע"ס מלהאיר בבי"ע, כי מבואר בד"ה אברהם לא ידענו, שע"ס דאצי' הם ממוצעים בין המאציל א"ס ב"ה לבחי' נבראים בי"ע כו', וכשהע"ס דאצי' מאירין לבי"ע אזי ודאי לא יכול שום צר ואויב לשלוט בירושלים, כי בבחי' זו נאמר יאר ה' פניו אליך, וישראל קבלו התורה דמחכמה נפקת והמצות שהם בבחי' המדות, אלא חורבן ביהמ"ק לא יכול להיות רק ע"י שנסתלק אור הע"ס לבחי' עצמותו ומהותו ית' ואזי אין העולמות תופסין מקום כלל, וכמבואר כ"ז בד"ה כי עמך מקור חיים, ובד"ה וארא אל אברהם, ובבה"ז פ' בלק על המאמר שחורה אני ונאווה בזהר דקצ"א ע"א שם, ולכן נאמר ע"ז אי שהוא בחי' שהע"ס המרומזי באות יו"ד נסתלקו לבחי' האל"ף בחי' לפני אחד מה אתה סופר לבחי' חד ולא בחושבן כו'. ע"ד צור ילדך תשי יו"ד זעירא מורה על וכד אנת תסתלק מינייהו אשתארו כגופא כו', וזהו שנשאר היר"ד זעירא משא"כ ועתה יגדל נא כח אד' יגדל יו"ד רבתי, כ"כ בתורת חיים ספ"ו דסנהדרין גבי קלני מראשי כו', ומוזה נמשך שעו"כ מרקדין בהיכלו הוא שותק, ומרומז ג"כ בתיבת אי שניתן שליטה ח"ו לבחי' ושפחה כי תירש כו', שהיא ק"נ אשר שם יש י"א כתרין דמסאבותא, וע"ז מקונן אי כה. וזהו אחד עשר יום מחורב דרך

כה לחי : ראה לקו"ת נצבים מז, ב.
לעו"ז הם י"א : ראה תו"א תולדות ד"ה ראה רית, ובאוה"ת שם.

הר שער, כמ"ש ע"ז בספר פנים יפות, ועיין ברבות ב' כי תשא ויש איכה לשבח מה שאמר משה איכה אשא לבדי, וי"ל התחברות י"א יריעות עזים • לאהל על המשכן שהוא כ"ה אתון דיחודא.

ישבה בדד. בסנהדרין שם, אמר רבא אמר ר' יוחנן אמר הקב"ה אני אמרתי וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב (דברים לג) שיושבין יחידים ואין מתייראים לא מן הנכרים ולא מן חיות רעות, עכשיו יהי' בדד מושבם. וברבות תצוה פלי"ח עין יעקב אין עין אלא נבואה שנאמר ויעצם את עיניכם את הנביאים, ישעי' כ"ט. ולפ"ז עין יעקב י"ל שיהי' הנבואה מבחי' תפארת שהוא מדתו של יעקב והוא אספקלריא המאירה • המבריה מן הקצה אל הקצה, וע"ד עין בעין נראה את ה'. וזהו בדד, ע"ד המבואר בד"ה כנשר יעיר בפי' ה' בדד ינחנו, בחי' הוי' הוא בחי' צמצום והתפשטות והמשכה שהוא בחי' סדר המשכה והשתלשלות העולמות, משא"כ בדד הוא בחי' לבדו כמו קודם שנברא העולם. ופי' הוי' בדד ינחנו היינו כמ"ש יעקב • הוי' הוי' לי לאלקים היינו התכללות וביטול באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' שם הוי' עד שבחי' הוי' בבחי' הוי' אלקים תחשב, וזהו הוי' בדד ינחנו, שכמו שעכשיו שההמשכה משם הוי' הרי נמשך זה ע"י שם אלקים שזהו ענין כי הוי' הוא האלקים, כמו"כ כשיהי' שם הוי' בבחי' אלקים לגבי עצמות אור א"ס א"כ ההמשכה והגילוי מעצמות אור א"ס יהי' ע"י שם האלקים דאז דהיינו שם הוי' ולכן נאמר הוי' בדד ינחנו, וזהו בדד עין יעקב, היינו מה שאמר יעקב והי' הוי' לי לאלקים כנ"ל, גם פי' בדד ינחנו ע"ד עתידין צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, פי' מובדל שיהיו המלאכים ממשיכים מהם בחי' קדוש, א"כ יהיו בבחי' בדד מובדל מוגדר השתלשלות העולמות. ובוהר פקודי דרנ"ח ע"א כדן וישכון ישראל בטח בדד בהוא עין יעקב, ופי' המק"מ עין יעקב היא המל' שהיא עין זעיר הנקרא יעקב, והיינו כמ"ש ע"פ יצרנהו כאישון עינו שעיקר הראי' בשחור שבעין והוא ענין מל' בירור שם ב"ן, וכמ"ש שחורה אני ונאוו כו', וע"י בירור שם ב"ן תתעלה למעלה משם מ"ה להיות בדד ינחנו כו', וברבות פ' בלק ע"פ הן עם לבדד ישכון וכשהוא משמחן משמחן לבדן כו', בת"ז תיקון ט"ו יעקב בגין דלא הוה ב"ן פסולת אתמר כו', וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב כו', ועמ"ש ע"פ המאמר וישב קפ"א 'בענין הנה ישכיל עבדי כו' מאד מסטרא דיעקב דמשם יובן ענין בדד עין יעקב. ועוד יש להעיר ממש בענין ואתחנן ואראה את הארץ שהתגלות בבחי' ראי' דוקא, וכמ"ש ע"פ חכלילי עינים ובביאור ע"פ צאינה וראינה כו' בעטרה כו', וזהו בדד עין יעקב. והנה עכשיו להיפך ישבה בדד וארז"ל כמ"ש במצורע כל ימי אשר הנגע בו כו' בדד ישב מחוץ למחנה מושבו, תזריע י"ג מ"ה, וטעון שילוח חוץ לג' מתנות, כדאי' בפסחים פרק אלו דברים דס"ז ע"א. ועיין מ"ש בבה"ז פ' זקת בענין עשיית הפרה מחוץ למחנה שהוא חוץ מעולם

יריעות עזים : ענינם ראה ביאורו"ז ס"פ פקודי.
אספקלריא המאירה : ראה תו"א לג, א. לקו"ת שה"ש כת, ב.
כמ"ש יעקב : ראה תו"א כב, ג.

התיקון. וברבות מצורע ס"פ י"ח, ב"ו נותן טירודא הקב"ה נותן טירודא שנאמר ב"ד ישב כו'. ועיין ברבות נשא פ' ז', ובוהר ח"א פ' נח דס"ד ב', ה' למבול ישב כו', ישב בלחודוי דלא אתא עם דינא, כתיב הכא ישב וכתוב התם ב"ד ישב בלחודוי. וכ"ה בפ' פקודי דרכ"ז ע"ב באריכות. ובפ' נשא קמ"ג ב' בפ"י מחוץ למחנה מושבו לבר מכל משריץ דלעילא ותתא מסאבין אינון. וא"כ עד"ז ענין ישבה ב"ד שירדה למטה. ועיין בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב. במאוי"א אות ב' ס"ה כ' ב"ד נק' המלכות בהיותה נקודה זעירא יו"ד קטנה גימ' בב"ד ע"כ. והיינו שגם בחינה זו נק' ב"ד ע' בע"ח שם בענין חורבן בית ראשון, וא"כ הפי' ב"ד מבחי' שם הוי' ודוגמת הוי' למבול ישב בלחודוי כך ישבה היא בלחודוי. אך בחורבן בית שני ירדה יותר והיינו כענין מחוץ למחנה כו'. ושייכות דמיון ירושלים ח"ו למצורע משום שנאמר כנגע נראה לי בבית וארז"ל דקאי על ביהמ"ק. גם כמ"ש במד"ר ס"פ תזריע נגע צרעת זו אדום. א"נ כי מצורע הוא המוציא שם רע, שם הוא בחינת מלכות, ושם רע הוא מלכות דקליפה בחינת שפחה כו', ומחמת חורבן בית המקדש, לא נתמלאה צור כו'. ועיין מ"ש בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר בענין בגדי בד דכה"ג, וגם בחי' לעומת זה ענין בד דקליפה שוהו בחי' קין שהביא מפרי האדמה דהיינו זרע פשתן כדפרש"י, וכתב הרמ"ז פ' תצוה דקפ"א ע"ב שכל כוונת קין היתה לקרב הקליפה ולדחות הקדושה היפך סגולת הקרבן שהוא להקריב את המל' וקין כיוון לדחותה ולקרב חלילה הנכרית הנק' קץ הימים כו', וי"ל זהו בד דקליפה שתהי' המל' לבדה ולא יהי' קירוב ויחוד, וזהו כמו שיש לבן * דקליפה בק"ג עתיק דקליפה, ויש לבן עליון כתר דקדושה, כמ"ש ב"ד"ה עד הגל, וזהו ענין ב' בחי' בד, בקדושה זהו בחי' שלמעלה מבחי' יחוד דו"ג * כמו ואין אלקים עמדי, כמ"ש במד"ר ס"פ ואתחנן כל מה שכראית בראתי זוגות שמים וארץ כו', אבל כבודי יחיד ומיוחד, וכמ"ש ע"פ יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו כו' זהו ענין ב"ד ינחנו, וע' בתו"א פ' נח סד"ה מים רבים, ולעומת זה בקליפה בחי' שאין שם יחוד וחיבור כלל שארי בפרודא, וזהו ענין ב' בחי' בד, ועמ"ש ע"פ סדין עשתה ותמכור. ועד"ז יש לפרש גם כאן עפ"מ ברבות בפתיחתא דאיכה סד"ה ר' יצחק פתח ולא אותי קראת יעקב נ"א ד' ראו מה גרמו לי כו' ולישב ב"ד ע"ש במ"כ וז"ל מאחר שהיא ישבה ב"ד מן הקב"ה כביכול הקב"ה גם הוא ישב ב"ד בלעדה וממנה, עכ"ל. וכמ"ש במא"א אות א' סעי' ג' בערך אבד נק' היסוד בזמן הגלות כי אז אבד לנוקבי' ואבד מלקבל ברכאן עילאין וסימנך הצדיק אבד כו', וכמ"ש בזח"ג ואתחנן דרס"ו ע"ב ע"פ ובאו האובדים בארץ אשור כו' ע"ש, וגם בסעיף כ"ה כ' אביון נק' היסוד בזמן הגלות כו', וזהו ע"ד ישב ב"ד בלחודוי כו'.

ברבות בראשית פי"ט. והמה כאדם עברו כר בשלוחין בגרושין וקוננתי עליו איכה, בגירושין שנאמר ויגרש את האדם כו' אף בניו כו', ע"ש. והוא כמ"כ במדרש איכה בפתיחתא, והיינו כמ"ש בע"ח שער מיעוט

שיש לבן : ראה אוה"ת ס"פ ויצא ור"פ וישלח.

שלמעלה מבחי' יחוד דו"ג : ראה סהמ"צ להצ"צ מצות פר"ר בסופה.

הירח פ"ב דירידת המל' בחטא אדה"ר ובחורבן הבית הכל בחי' א'*, אלא דכ' שם כן אחורבן בית שני. ועיין מענין ויגרש את בוח"א דרל"ז ע"א.

ברבות באיכה בפתיחתא דנ"ב ס"פ תחת אשר לא עבדת, אילו זכיתם הייתם קורים איכה אשא לבדי כו', דברים א' י"ב, ועכשיו שלא זכיתם הרי אתם קורים איכה ישבה בדד. ועי' מזה ג"כ ברבות ע"פ איכה ישבה משל למטרונה כו' משה ראה אותה בשלותה אמר איכה אשא לבדי, והיינו ע"ד מ"ש ברבות בשה"ש ע"פ הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה, דהיינו איכה ירעה ויפרנס את ישראל בצאתן ממצרים כו', ע"ש, נמצא יש איכה תרעה הנאמר על יציאת מצרים שהוא בעלייתן במעלה עליונה ששם הי' הפלא למעלה גדולה שערך שולחן לפנייהם במדבר, וכמ"ש ברבות בשלח פכ"ה ע"פ תערוך לפני שולחן נגד צוררי וע"פ הוא מרומים ישכון כו' לחמו נתן בישעי' סי' ל"ג, וידוע דהמן לחם מן השמים שרשו מטלא דנטויף מעתיקא, ואפ"ל כמ"ש לעיל דהאל"ף רומז לבחי' יחידו של עולם בחי' עתיק, וכ"כ במדרש, והיו"ד רומז לע"ס, וכ"כ במדרש דרומז לעשרת הדברות, כה הוא בחי' מל' כנסי' כמ"ש כה יהי' זרעך, ע"כ כמו שיש לפרש בזה ל' פליאה על ירידתה פלאים דהיינו כנ"ל ע"י שנסתלקו הע"ס לבחי' יחידו של עולם ולא האירו במל', ועי"ז ותרד פלאים וישבה בדד כנ"ל, כמ"כ יש לפרש להפך שהאל"ף יחידו של עולם מאיר בע"ס דאצ"י הארה רבה ועצומה וכ"ז נמשך לבחי' כה, וכענין הידוע. בפ"י יחיד חי העולמים מלך, שבחי' יחידו של עולם מאיר ע"י חי העולמים לבחי' מלך, וגם כענין מלך יחיד כו', וכענין איה מקום כבודו, שבחי' מל' הנק' כבודו עולה לבחי' איה ג"ר כח"ב, וכמ"ש במ"א * בענין המלך הקדוש דעשי"ת שאו הוא עליית כנסת ישראל.

ברבות באיכה ע"פ בכה תבכה, ירמי' אמר איכה ישבה בדד הקדים ישעי' וריפאן ואמרת בלבבך מי ילד לי את אלה, ישעי' מ"ט, דהיינו התחברות מי שהוא עלמא דאתי ועלמא דאתכסייא באלה שהוא עלמא דאתגלייא, ועי"ז אלה פקודי * המשכן יחוד זו"ג הפך מבחי' ישבה בדד, והיינו כי בחורבן בהמ"ק סליק ד"א שהוא בחי' אלה לעילא לבחי' מי כנוצר בפ' ויקרא דף כ' ע"ב סליק לעילא ולא אשתכח בגוה, ואח"כ לעיל ושב יעקב מבחי' ההוא לאתרי' להתחבר עם כנ"י, ע"ש בסוף העמוד. והו ענין מי ילד לי את בחי' אלה שהם חסדים המגולים שמוה בחי' אלה פקודי כו', ועמ"ש ע"פ מי יתנך כאח לי וע"פ מי יתן * מציון ישועות ישראל.

בחי' א' : ראה לקמן עני"ב ואילך בארוכה. [הכונה לר"ה איכה ישבה — עת"ר. — המו"ל].
 וכענין הידוע : ראה תו"א לב, ג. מ. ג.
 וכמ"ש במ"א : ראה לקו"ת דברים נא, ב. ע, א.
 ועי"ז אלה פקודי : ראה לקו"ת ע"פ זה.
 ע"פ מי יתנך . . . מי יתן : ראה לקו"ת שה"ש מד, ד. פ"י תהלים להצ"צ (יהל אור)

בזח"ג עקב דער"ב ב', בתר דחאבו ישראל ואתחרב בהמ"ק אתמר בשכינתא אימא קדישא איכה ישבה בדד כו' לַבַּפּ' בַּלֵּק קִצְיוֹ א' איכה תרעה איכה תרביץ תרין זמנין כו' על תרין חורבנין, וכי"ה בפ' ויקרא די"ז ע"ב.

ברבות בפתיחתא נ"ג, א' ס"פ ר' אבין פתח השביעני במרורים כו' לילי יו"ט הראשון ש"פ הוא לילי ט"ב, וע"ז הי' מקונן ירמי' איכה כו', והקשה ביפ"ע האיך זה תולה בזה כו' ותירוצו עולה בסגנון א' עם מ"ש בעל העקדה ר"פ איכה ישבה, מי שהוא רגיל לחיות חיים טובים בחברת רבים ונכבדים מקרוביו ובני ביתו ורוע מזלו ישיב אותו ערום וערי' כו' אין הדעת סובל גודל המרירות כו', ע"ש, ועד"ז פי' בזח"ב ר"פ שמות ד"ב ע"ב אבל מאן כו' בתפנוקין ועידונין ואתי לי' צערא דא איהו צערא שלים כו', ולכן אחר עלייתה בלילה יו"ט הראשון ש"פ שע"ז נאמר קול דודי כו' מדלג כו', וגילוי זה בבחי' כנס"י ופסח ה' על הפתח כו', ואי לזאת כשאח"כ ירדה פלאים תגדל הבכי' והקינה, וע"ז קונן ירמי' איכה כו', וכמ"ש במדרש * ע"פ נשאתני ותשליכני, ולע"ל חוזר הכל, ואדרבה תהי' אשת חיל עטרת בעלה כו', והיינו כי בלילה א' דפסח הי' בחי' חסד עליון וימינו תחבקני, ובליל ט"ב שהי' בחי' גבורה אך הוא מפני האהבה לייסר ולהוכיח שישבו למוטב, וא"כ אינו גבורה ודין גמור רק חסד שבגבורה והוא עמוק יותר מהחסד שבחסד, שמגודל האהבה מקלקלת השורה להתלבש בגבורה ודין לטובתו, ולכן כשיכלה פועל הדין תתגלה עומק האהבה עצמה והוא הטוב הגנוז, וע"כ גדול יהי' כבוד הבית האחרון כו', ונקבה תסובב גבר ע"י גילוי אור הכתר מה שלא הי' גילוי זה גם ביצי"מ כ"א מבחי' חכמה, וזהו הפכתי אבלם לששון שבחי' האבל עצמו דט"ב יתהפך לששון ומבחי' הרוני לענה יומשך כוסי רוי' בגימט' אך גלוי א"א במל'. והנה בזכות שלשה ראשון זכו כו', פ"ק דפסחים דף ה', ואחד מהן בהמ"ק כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו, וע"י ט"ב יזכו לבחי' גדול יהי' כבוד הבית האחרון מן הראשון.

העיר רבתי עם, ברבות במקומו נ"ח ד', תני ר' שמואל עשרים וארבעה פלטיות היו בירושלים כו'. הנה מל' נק' עיר אלקינו שהוא עולם הדיבור שתי אבנים בונות שתי בתים כו', וכמ"ש בזה בת"א פ' וארא בד"ה וידבר אלקים כו' וארא כו', ובד"ה וכל בניך למודי בענין א"ת בניך אלא בוניך, בנין ירושלים, והנה מעלת רבתי עם היינו כמ"ש ברוב עם הדרת מלך, ופי' כמ"ש וכבוד הדר מלכותו, ומבואר במ"א שהוא מה שנמשך ע"י קו האמצעי תפארת מבחי' כתר מל' דא"ס, וכענין מלך השמיני הדר הוא מקור התיקון וכתוב ב"י ושם עירו פעו הוא עולם הדבור כו', וענין כ"ד זהו ע"ד ושמתי כדכד היינו כ"ד צרופי אד' כו', ועמ"ש בפ' אימתי גדול כשהוא בעיר ע"פ זה, ומ"ש מזה בד"ה אלה מסעי שלא נדפס בענין מי ברא אלה הוא אותיות אלקים, וזהו עיר אלקינו גילוי מי ברא אלה הפך ארץ מצרים מצר ים, שאין בו גילוי מי ברא אלה, ולכן בנה ערי מסכנות מלבנים

מבחי' הבה נלבנה לבנים כו' הבה * נבנה לנו עיר ומגדל כו' עיר דקליפה, ויניקתם מבחי' האותיות שבבחי' מקיף לבד לכן א"צ לביטול, לא כן בחי' עיר אלקינו שהאותיות מאיר בבחי' גילוי, ולכן שם הביטול ונק' ירושלים יראה שלום כו', ועמ"ש בענין בלעם בלא עם, כי אין מלך בלא עם, ע"ד למען הקים אותך להיות לו לעם, וזהו מעלת רבתי עם וע"י ברוב עם בבחי' כי עם קדוש אתה ממשיכים גילוי המלך הקדוש, ובלעם שרצה להרוס הקדושה ע"ד הנ"ל בענין קין כנ"ל סד"ה ישבה בדד זהו בלא עם, ועז"נ ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם. ואפ"ל רבתי ביר"ד שאעפ"י שהם ריבוי הם בבחי' ביטול, ע"ד כל רבי * מא"י שלמעלה מבחי' כל רב מבבל, וזהו רבתי ביר"ד. והנה ע"י רבתי עם נמשך שהיא קרית מלך רב, והיינו כמ"ש במא"א אות מ"ם סע"י מ"ד מלך רב נק' בינה, וכן המל' בגדלותה, עכ"ל. וע"י מזה בזהר ויצא דף קנ"א ע"א וז"ל ואית מלך רב ודאי עלמא עילאה, וכמו שבבינה הם אתון רברבין. ובזוהר ויגש דף ר"ו ע"ב וז"ל מלך רב דא מלכא עילאה דכולא קדש הקדשים, וע' זח"ב יתרו ס"ז ב' בענין אית מלך לעילא דאיהו ברזא דקהק"ד, וזהו המאיר ע"י רבתי עם.

הית"ה כאלמנה במא"א אות א' ספ"ה אלמנה נק' המל' בהיותה נקודה קטנה ואז נק' אד' ברבוע כו', עכ"ל, והוא מהלקו"ת פ' וישב גבי תמר ע"פ ותסר בגדי אלמנותה, ושם פ"י נקודה היינו שהיא נקודה אחורי היסוד, וא"כ זהו"ע המאמר זח"ג פ' בלק דקצ"א ע"א ע"פ שחורה אני ונאזה כו' זעירו דנקודה חדא ומאי איהי יר"ד כד"ן אתכסיות מכל חילין כו', ונתבאר זה * מרבינו ז"ל שהמל' כשהיא צריכה לבוא מבחי' אב"א לבחי' פב"פ הנה מקודם שתבוא פב"פ נעשית נקודה תחת היסוד, ונקודה זו היא בחי' כתר מל', ואין לה התפשטות ט"ס לכן אינה יכולה להשפיע כלל לבי"ע כו', ושם מבואר שכמ"כ בחורבן בהמ"ק ע"י ג"נ לא הי' אפשר להיות בשום אופן אילו הי' מדת מל' דאצ"י שורה בהיכל ק"ק כו' כי כהמס דונג מפני אש כו' ולא הי' יכול ג"נ להחריב הבית בשום אופן אלא מפני שנסתלקה השכינה מהיכל קדה"ק, והיינו שנסתלקו ט"ס שבה שבהן ועל ידן נמשכת להאיר בבי"ע ולא נשאר בה רק נקודה א' ואזי איננה יכולה כלל להאיר למטה. וזהו ענין שחורה אני, השחרות הוא הפך התפשטות וגילוי האור למטה. ועיין מזה בע"ח שער מיעוט הירח פ"ב שביאר כן בהדיא, ואנשי כנה"ג ע"י ויצעקו בקול גדול החזירו העטרה ליושנה, וזהו גבורי כח עושי דברו כו', ע"ש. וע' מענין היתה כאלמנה בזח"ג פ' ואתחנן דף רס"ח סע"א ובפ' משפטים ככ"ב א'.

מבחי' הבה . . . הבה : ראה תר"א ס"פ נת. תר"ח ולקו"ת לר"פ שם. אוה"ת ע"פ שמות ע"ט, ואילך.

כל רבי : סדר תנאים ואמוראים בסופו. אגרת ר' שרירא גאון. הקדמת ס' התיקונין כתיי הובא ונתבאר בתחלת שער מאמרי רשב"י. ע"ח שי"ט פ"ג. — נתבאר ע"פ דא"ח בהוספות לתר"א אסתר ד"ה להבין למה לעתיד פ"ג. אור התורה ס"פ לך. ונתבאר זה : בביאורי זוהר שם.

והנה הגמ' פ"ק דכתובות ד"י ע"ב, מאי אלמנה על שם מנה כו' כתובה מנה, והקשה מהרש"א בחידושי אגדות מפסוק כי לא אלמן, שמצינו כן בלשון זכר, ותירץ איידי דקרו לה אלמנה קרי לדכר אלמן. אך תרגום יונתן כי לא אלמן, ארי לא שביקין כו'. ויש לפרש דברי הגמ' ע"פ מ"ש בפרדס בערה"כ ערך אלמנה הוא המלכות כאשר אין התית עמה, והכוונה כי מאה שערים הם בחושך בגלות, והיינו אל מנה פי' אין מאה שערים, וכן כשנשאת כתובתה מנה דהיינו חזרת האור אל מאה שערים עכ"ל. ויש להעיר ממ"ש בסידור ע"פ יתום ואלמנה יעודד וביאור הענין י"ל ע"פ מ"ש רז"ל ועתה ישראל מה הוי' אלקיך שואל מעמך א"ת מה אלא מאה אלו מאה ברכות * כו' אשר ענין ענין מאה ברכות הוא שממשיכים האור מבחינת כתר בבחי' מלכות וכמ"ש בוח"א דקכ"ג ע"א ע"פ והיו חיי שרה מאה שנה כו', כי חו"ב נק' עשרים והכתר נק' מאה (ועמ"ש מענין יחידות עשירות מאות שהם ג' בחי' נר"ן, בד"ה מה טובו בענין את בכורתי לקח כו', וע' זח"ב תרומה קכ"ו א' ובמאור"א אות מ"ם ס"ד. ואיתא בוח"ב פ' חוקת דק"פ ע"ב בענין אשר לא עלה עליה עול, דהיינו שע"ס דז"א שבהם ועל ידם נמשך המאה ברכות נסתלקה ממנה כו', והיינו ג"כ ע"ד הנ"ל כשהיא בבחי' דו פרצופים כו' שאינה מקבלת כלל היחוד עליון שהוא ענין מאה ברכות ע"י הצדיק עליון הממתיק גבורתה כו', וכמ"ש בר"ח * שבתבת צדיק נרמו מאה ברכות כו', ועמ"ש מענין מאה ברכות בד"ה אתם נצבים דלקמן * בענין ונאום הגבר הוקם על ובלקוית פ' מסעי ד"ה אלה מסעי דרוש השלישי). ועו"ל כי ברכה נמשך מאות ב' בחי' חכמה כי בחכמה יבנה בית וע"י מאה ברכות ממשיכ' הברכה גם מאלף שהוא כתר, והיינו הוספו' א' במ"ה נעשה מאה. ועו"ל כי בנין המל' היא מעשר מלכיות של הע"ס כשהן כל א' כלול מיו"ד, וזהו ע"י מאה ברכות, ובתולה כתובתה מאתים י"ל ע"ד ומאתים לנוטרים את פריה, ומבני יששכר ראשיהם מאתים, כי בתולה ע"ד מ"ש בוח"ג דרנ"ה ע"ב בענין מלכא טעם בתולתא טעים שהוא בעבודה כאשר האדם הוא בבחי' אשר אנכי מצוך היום בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, זהו בחי' בתולה יחוד חדש. וע' בלקוית בד"ה מה טובו פ"ד מענין בכר, ובד"ה ואתא מרכבות קודש זשם משמע דוהו ע"י תשובה ממשיך בחי' רי"ש שהוא מאתים, והצדיק ממשיך מאה ברכות, ואם כן מזה יובן אשר ענין מאה ברכות הם גורמים להמשיך שלא תהי' בבחי' אלמנה או לפחות ע"ד יתום ואלמנה יעודד, כאלמנה שהלך בעלה ז"א למדה"י היינו לאו"א היפוך ע"כ יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק בכנס"י הנק' אשתו (ע' זהר ר"פ ויצא). וענין יעודד היינו שנמשך מבחי' מזלא כתר שיהי' המשכה בבחי' ספיחים ע"ש

ענין מאה ברכות : ראה ג"כ בתו"א ובלקוית לג"ס ד"ה להבין ענין הברכות. המשך חייב אדם לברך תרל"ח.

וכמ"ש ברי"ח : שער הקדושה פי"ו ד"ה ובפרט. ועיי"ג ע"ח בהקדמה ד"ה ועשה טוב. אתם נצבים דלקמן : דרוש זה נכתב ע"י הצ"צ בס' הדרושים דספר דברים. ובסופו נמצא דרוש אתם נצבים זה.

מ"ש בתו"א פ' ויגש ע"פ וילקט יוסף. וי"ל שזהו נמשך ע"י מאה ברכות (ועמ"ש ע"פ ויבן מזבח כו' הוי' נסי בבוך שמות ויקרא במ"ד ס"פ בשלח מענין יסוד שבגלות נק' יתום ושם ענין עושה משפט יתום כו'. ומה מובן ענין ציון במשפט תפדה. עי' בסידור ע"פ זה דיתום היינו יסוד בימי הגלות, וכמ"ש הצדיק אבד ומל' נק' כאלמנה). ובספרי השרשים בשרש ישע ראיתי כי אלמנה שייך לענין אלם שפירושו שתיקה, כי האלמנה יושבת ודוממת, ונלענ"ד להוסיף כי היחוד נק' בשם דיבור, כמ"ש רז"ל פ"ק דכתובות ראוה מדברת כו' מאי מדברת נבעלה כו', ע"ד האלמנה שחסירה יחוד ודיבור הנ"ל ע"כ נק' אלמנה לשון שתיקה, גם כמארז"ל רפ"ק דברכות אשמורה שלישי* אשה מספרת עם בעלה כו'. ועמ"ש ע"פ ברוך יחד כוכבי בקר כו' משא"כ האלמנה, וא"כ יש להעיר לענין זה שכנס"י בגלות נק' אלמנה לשון אלם כמ"ש כרחל לפני גוזזי' נאלמה, נאלמתי דומי' החשיתי ור"ת נדה, כי זהו ג"כ ענין ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים, כמ"ש ברבות פ' שמות פ"א על פסוק ויהי בימים הרבים ההם, וזהו ג"כ מארז"ל פ"ה דגיטין דניו ע"ב ע"פ מי כמוך באלים מי כמוך באלמים כו', שכביכול נק' אלם שאינו משפיע לה הדיבור והיחוד הנ"ל, ומ"מ רק כאלמנה ולא אלמנה ח"י, כמ"ש ע"פ אותותינו לא ראינו, לא ראינו דוקא, אבל גם עתה נמשכים האותות כו', גם אפ"ל ע"ד שפי' כוז"א בראשית ב' א' בענין מלה בסלע משתיקא בתרין, דכתי' ודברתם אל הסלע, בחי' יחוד הנ"ל וזהו ונתן מימיו, ומשתיקא בתרין, שע"י בחי' מי כמוך באלמים כו' יהי' עלי' יתירה, וכמ"ש כי את הבכור בן השנואה * יכיר לתת לו פי שנים כו' כי ב"ן יתעלה למעלה ממ"ה, וע' ברבות שמות פ"א ע"פ וימת יוסף כו' ובניו פרו אע"פ שמת יוסף כו' אלקיהם לא מת ובניו פרו כו' דקשה מאי קמ"ל, אלא ר"ל לפי שבגלות נק' אלמנה ע"ש הסתלקות ז"א סליק לעילא כו' אין ר"ל שנסתלק האור לגמרי ח"ו כי לא אלמן ישראל ויהודה מאלקיו, וכמ"ש בתו"א בד"ה כי אברהם לא ידענו בענין ובמות אביה כו' לקחה מרדכי כו', וזהו וכי יש שינה כו'. עוד פ"י בשרש ישע אלמנה מלשון מקום פלוני אלמנוי שהוא ענין העלם, וכך ענין האלמנה היתה מתבודדת בביתה, והיינו ע"ש ואנכי הסתר אסתיר פני כו' שבחי' מל' אינה מאירה בגילוי ולכן החושך יכסה ארץ, ומ"ש רק כאלמנה ולא אלמנה ח"ו כי ההעלם רק אצלנו אבל באמת כי לא אלמן כו' כנ"ל. וע' בסידור ע"פ יתום ואלמנה יעודד כו' ימלוך ה' לעולם, וזהו ענין שמע ישראל ה' אלקינו היינו כי לא אלמן כו' כנ"ל, ולע"ל יהי' בגילוי ה' אחד, וע' בתו"א פ' וישב ע"פ שיר המעלות בשזב ה' כו', ובד"ה והנה אנחנו מאלמים אלומים פי' ג"כ אלומים לשון שתיקה ואלם זהיא בחי' הביטול וזהו ענין ואתם תחרישון דבגי קריעת ים סוף שע"י שתיקה זו נמשך מבחי' כתר שהדיבור אינו יכול להגיע לשם כ"א בבחי' הכ' זה נמשך ע"י השתיקה והביטול, וכמ"ש במדר' פ' וישב ע"פ והנה קמה אלומתי משתיקותא דאימא מי קאים לי', ועיין ילקוט סוף

איוב ע"פ לא אחרש בדיו, לו אני מחריש מפני ששתקתי לו כאמרת לו קח נא את בנך כו', ע"ש, ועד"ז פי' היתה כאלמנה מה שהיא בבחי' אלם ושתיקה, ולע"ל בוא יבוא ברנה נושא אלומותיו יש לפרש שישא כל האלומות שכנס"י היא בבחי' אלם ע"ד מאלמים אלומים יומשך מזה ברכה רבה. וזהו למנצח על יונת אלם. והנה בזח"ב פ' משפטי דקכ"ב ע"א פי' היתה כאלמנה ולא אלמנה ממש ע"ד מ"ש כמראה אדם, ולא מראה אדם ע"ש במק"מ ובפ' ואתחנן דרס"ח ע"א פי' ומאן דמנע אורייתא מינה גורם בחי' היתה כאלמנה, וע' זח"ב משפטים דצ"ז ע"ב במק"מ פי' ענתה בגימ' ה' צבאות, ואפ"ל שזהו ענין על שלא ברכו בתורה תחלה, עיין מזה בלקו"ת ד"ה וכל בניך למודי הוי'.

עמ"ש בכוך דברים דף ע"פ איכה ישבה, והנה לע"ל שנאמר והפכתי אבלם לששון י"ל מן תמיה איכה גימ' ל"ו הי' התמיה מי ילד לי את אליה, מי אלה כעב תעופינה, וע' במד"ר בשה"ש דל"ג ע"ב תוך ד"ה לא ידעתי נפשי, בכנס"י הכתוב מדבר כנס"י אומרת אל תשמחי אויבתי לי כו' ע"ש. גם אלה שעברו על ל"ו כריתות ומבואר במ"א מבחי' כתר נמשך כרת, ולע"ל ושמחת עולם על ראשם שיחזירו להם השני כתרים כו'.

וענין ישבה לע"ל נאמר וישבה ירושלים עוד תחיה בירושלים וצ"ל מהו שתשב ירושלים בירושלים אלא צ"ל ירושמ"ט מל' וירושמ"ע בינה וא"כ תשב ירושמ"ע ממש בירושמ"ט, ושם סי' יוד וראמה וישבה תחתי כו' ע' מ"ש בזה הרמב"ם במ"נ ר"פ וא"ו שזה מורה על עומד נח שלא ישתנה ושרשו מבחי' אני הוי' לא שנית, ועד"ז נאמר מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

בדד יומשך מזה וישכון ישראל בטח בדד עין יעקב ד' בדד ינחנו.

העיר עכשיו היתה נק' עיר אלקינו, גדול הוי' כו' בעיר אלקינו ולעתיד ושם העיר מיום הוי' שמה, ואז יאיר בה בחי' עת"י ע"ד מ"ש בזח"ג נשא קל"ז סע"ב ע"פ עיניך תראינה ירושלים גוה שאנן לעת"י אתמר.

רבתי עם ועי"ז נק' קרית מלך רב אכן לעתיד נאמר והי' מספר בניי כחול הים אשר לא יספר, זהו גדול הרבה מבחי' רבתי עם.

היתה כאלמנה, ע' סידור ע"פ יתום ואלמנה ועודד ולעתיד וארשתוך לי לעולם ביום ההוא תקראי אישי. רבתי בגוים ולעתיד והלכו גוים לאורך ישע"י ס' ונהרו אליו כל הגוים, כי הגוי והממלכה אשר לא יעבדוך. שרתי במדינות ולעתיד למרבה המשרה.

היתה למס אותיות סלם ע"י שר של בבל כו' שעלו בסולם אבל לעתיד כניי תהי' הסולם.